

—, men om hvilket jeg troer, at Justitsministeren med Føie har forudsat, at, naar først det statsretlige Forhold mellem Island og Riget ved en af Kongen og Rigsdagen givne Lov var blevet fastsat, saa vilde Rigsdagen give Afkald paa at have Noget med den særlige islandske Forfatning at gjøre. I alt Fald kan jeg for mit Bedkommende udtale, at jeg anseer Danmarks Ret for fuldkomment betrygget, naar kun det statsretlige Grundlag er givet og Begrændsningen for den særlige Forfatning slaaet fast, og man altsaa vil kunne forskaane Islænderne for, hvad de med overflødig Dydelighed have erklæret for en modbydelig Tante: at see deres særlige Forfatning forelagt for den danske Rigsdag. Ved den nævnte meget hensigtsmæssige Adskillelse er det opnaaet, at Spørgsmaalet om Islands Stilling i Riget kan afgjøres strax, efterat Althinget nu derom er blevet hørt, af Rigsdagen og Kongen, hvorved den hele islandske Forfatnings Sag — under nysnævnte Forudsætning, som jeg ikke tvivler om, at Rigsdagen vil tiltræde — for Rigsdagens Bedkommende vil være fuldstændig tilendebragt. Der er dernæst derved vundet, at Regjeringen har faaet meget frie Hænder med Hensyn til Islands særlige Forfatning, saa at den enten nu strax kan forelægge den til Hans Majestæt Kongens Beslutning eller foreløbig lade den ligge, for at give Islænderne Tid til at funde sig eller paany forelægge den for det islandske Althing, hvilket efter min Opfattelse ikke er udelukket ved Regjeringens stærke Udtalelser med Hensyn til det her omhandlede Lovforslag. Jeg siger, at Regjeringen hert har fuldkomment frie Hænder, ligesom det for Islænderne vil have noget langt mere Tiltalende, naar den særlige Forfatning udelukkende bliver en Sag mellem Althinget og Kongen. Endelig troer jeg ogsaa at turde haabe, at, naar de Punkter, der hidtil have været Gjenstand for den heftigste Strid, først ere afgjorte, da vil den gølge og fanatistiske Agitation, som nu i 20 Aar har behersket Islændernes Sind, vel ikke fuldstændig bortfalde, men dog have tabt sin Braad; den vil være bleven gjort uskadelig, naar Islænderne i saa Henseende staae overfor et fait accompli. Det tør ventes, at dette begavede lille Folk,

naar det kun udfries af dette Mæxeridt, vil vaagne til en sundere og forstandigere Opfattelse af de virkelig givne Forhold, og derefter for Alvor og med god Villie vil lægge Haand paa det vigtige Hverv at bygge Islands Frihed og Selvstyrelse paa det saaledes givne Grundlag og indenfor den saaledes fastsatte Begrændsning, den Frihed og Selvstyrelse, som det hidtil har bragt som Offer paa tomme Phantomers Alter.

Men medens jeg saaledes erkjender, at den hottærede Justitsminister paa en heldig Maade har stillet sig sin Opgave, kan jeg desværre ikke yde ham en lignende Anerkjendelse med Hensyn til den Bet, som han er slaaet ind paa for at naae sit Maal. Det maa herved erindres, at det ikke var Opgaven at erhverve Islændernes Tilslutning til, hvad de for saa kort Tid siden havde vraget. Allerede dette kunde have været vanskeligt nok. Men det, man nu kunde hyde, var mindre end det, der var vraget. Det gjaldt tillige om at berøve mange Islændere den Illusion, hvori de aabenbart staae, at Island er et selvstændigt souveraint Rige i de europæiske Staters Familie, som kun er i en Personalunion med Danmark og kun gennem den danske Konge som Mellemmand staaer i Forbindelse med det danske Rige, altsaa omtrent saaledes, som Norge og Sverrig ere forbundne, eller ikke engang saa noie, da der naturligviis ikke her kan være Tale om, hvad der i hin Union er Hovedpunktet, nemlig et uopløseligt Forvarsforbund. Det gjaldt endvidere om at vække Islænderne af den Drøm, at det raadgivende Althing havde en besluttende Myndighed med Hensyn til Forfatnings Sager, og der maatte endelig gjøres et Afslag i det Pengebidrag, hvorpaa Islænderne havde troet at kunne gjøre Regning. Det var uretteligt haarde Vilkaar baade for Ministeren og Islænderne, og hvis man skulde have det mindste Haab om at føre denne Sag igjennem med det Gode, udkrævedes der en høj Grad af Besindighed og Klogskab. Jeg troer imidlertid ikke, at det var enten besindigt eller klogt at forelægge denne Sag for Althinget i 1869, næsten umiddelbart efter dens Behandling her i Rigsdagen, saa hurtig efter denne, at efter de der-